

بازی‌های مشکل‌گشا

گپ و گفتی با رضاعلی نوروزی، سرپرست مجموعه کتاب «شهر بازی هوش هیجانی»

اشاره

رضاعلی نوروزی، متولد ۱۳۵۳ فریدن، دکترای فلسفهٔ تعلیم و تربیت از دانشگاه تربیت مدرس تهران و دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان است. وی بیش از دو دهه است که هم در آموزش و پرورش و هم در دانشگاه در مقاطع مختلف، به آموزش اشتغال داشته و غیر از تدریس مسئولیت‌هایی نیز در برعهده گرفته که تقریباً همهٔ این مسئولیت‌ها، فرهنگی و آموزشی بوده است. وی تاکنون موفق به تألیف ۶۰ اثر شده است. مجموعه نه جلدی «شهر بازی هوش هیجانی» و «داستان‌های فکری برای کودکان ایرانی» و «بازی‌های آموزشی برای کلاس فارسی (انشاء و نوشتن خلاق)» از تازه‌ترین کتاب‌های این نویسنده و همکاران اوست که در این دوره از جشنواره، در سه گروه بازی و سرگرمی، تفکر و پژوهش و بالاخره در گروه زبان و ادبیات فارسی با کتاب‌های گروه خود رقابت خواهد کرد.

تصور می‌کنم شما جزو مؤلفان پرکارید؛ تاکنون چند اثر منتشر کرده‌اید؟

فکر می‌کنم بالای شصت اثر که اغلب هم به اتفاق همکاران ترجمه و تألیف شده است. آثار قدیم‌تر عمدتاً ترجمه و آثار اخیر بیش‌تر تألیف بوده است. برخی از آثار رویکردهای نو و متفاوتی را عرضه کرده‌اند، نظیر مجموعه ده جلدی «داستان‌های فکری برای کودکان ایرانی» که یک مجموعه کار فلسفه برای کودکان با رویکرد بومی است و همین‌طور مجموعه نه جلدی «شهر بازی هوش هیجانی» یا مجموعه «بازی‌های آموزشی برای کلاس درس». عمده این آثار

با مشارکت همکاران یا دانشجویان پدید آمده است. البته چند کار انفرادی هم دارم که تاکنون منتشر نشده‌اند از جمله کتاب «سنجش خرد ناب کانت» نسخهٔ کمپ اسمیت به زبان انگلیسی.

با این وصف خاطرات و تجربیات زیادی در چاپ و انتشار کتاب دارید.

با توجه به فعالیت زیاد و گسترده‌ام در این حوزه خاطرات و تجربیات متنوع بوده و تدوین و انتشار هر اثر مسایل و اتفاقات خودش را داشته است. طبیعتاً حسی که مؤلف نسبت به اثر خود دارد خوانندگان ندارند. نویسنده معمولاً به دنبال این است که اثری تأثیرگذار خلق کند و خوانندگان بیشتر در پی مطالعه یک اثر برای تقویت و ارتقای دانش و آگاهی خود هستند.

مثلاً شاید وجود یک غلط چاپی در یک کتاب به چشم خواننده نیاید، ولی در چشم مؤلف خیلی مهم است. هنگامی که ترجمهٔ کتابچه‌های «فیلسوف برمی‌گرده» ویرایش و حروف‌چینی شد، من با توجه به تجربهٔ چند اثر قبلی، تصمیم گرفتم کتاب را به دقت بخوانم تا مبدا غلط یا مشکلی باقی مانده باشد. وقتی کتاب چاپ شد با هیجان غیرقابل وصفی کتاب را باز کردم؛ همین که چشمم به متن افتاد متوجه یک غلط املایی در آن شدم. این غلط املایی حال مرا گرفت و به اصطلاح توی ذوقم زد. با این‌که کتاب را بارها و بارها خوانده و اصلاح کرده بودم، باز هم اشکال داشت.

برای انتشار این کتاب چقدر وقت صرف کرده بودید؟ البته هر کاری نیازمند صرف وقت و انرژی است و هر نویسنده‌ای

باید بخش عمده‌ای از وقت خودش و گاه خانواده‌اش را به این کارها اختصاص دهد تا به نتیجه برسد. اما مسئله ناراحت کننده یا سختی مضاعف این است که مؤلف درگیر کارهایی مانند حروف چینی و پخش و فروش کتاب شود. ناشران یا دیگر نهادهای فرهنگی باید این بارها را از دوش نویسندگان به‌ویژه مؤلفان خلاق و نوآور بردارند تا آن‌ها تمام انرژی خودشان را صرف تدوین و ایده‌پردازی کنند.

روزی چند ساعت برای نوشتن کتاب وقت می‌گذارید؟

از سال ۱۳۸۰ که اولین اثرم چاپ شد، هر روز دو تا چهار ساعت وقت من صرف امور مربوط به نوشتن و تولید کتاب شده است. ممکن است گاهی کاری پیش آمده باشد و نتوانسته باشم وقت بگذارم، اما معمولاً در روزهای بعد جبران شده است. البته این زمان، جدا از زمان صرف شده برای کارهای تحقیقاتی و مقالات است.

راجع به مجموعه «شهر بازی هوش هیجانی» بفرمایید.

این کتاب جزء نامزدهای گروه داوری بازی و سرگرمی است. در مقایسه با تألیف‌های دیگر تان آن را چگونه می‌بینید؟ عوامل زیادی در ارزیابی یک اثر قابل ملاحظه است. به زعم من استقبال از یک کتاب توسط خوانندگان، یک معیار مهم است. از آثار ما «داستان‌های فکری برای کودکان ایرانی» و «آموزش تفکر به کودکان» به چاپ هشتم رسیده و نشانه این است که این کتاب‌ها تأثیرگذار و مورد توجه مخاطبان بوده‌اند. چاپ اول عمده این ۶۰ عنوان کتابی که گفتیم، در همان سال نخست چاپ به فروش رفته است و خیلی از این کتاب‌ها نیز به چاپ دوم و سوم رسیده‌اند. البته استثنائاً یکی دو مورد هم با اقبال مواجه نشده‌اند که برای نویسنده پرکاری مثل من که هر سال، بالای ده عنوان کتاب منتشر می‌کند، امری طبیعی است. پرداخت هنری و رویکردهای زیبایی‌شناختی نیز تأثیر به‌سزایی در جذاب شدن آثار دارند. اما در مورد مجموعه «هوش هیجانی» به‌طور خاص، دغدغه ما حل مسایل و مشکلات بچه‌ها و خانواده از طریق انجام فعالیت و به‌ویژه بازی است. نویسندگان مجموعه در پی آن بوده‌اند که چالش‌های فراروی خانواده‌ها را مبتنی بر نظریه هوش هیجانی شناسایی کنند و با طراحی بازی‌هایی، فرایند رشدی مناسب برای کودکان ایجاد کنند. این کتاب‌ها که در نه جلد طراحی و تدوین شده، در پی حل برخی از مسایل و مشکلاتی است که کودکان در سنین پایین یعنی سن سه تا هشت سالگی گرفتار آن می‌شوند و چنانچه به درستی اصلاح نشوند در سنین بالاتر مسایل و مشکلات بیشتری را برای کودکان رقم خواهند زد.

یعنی خانواده‌ها با بازی مشکلات کودکان را رفع می‌کنند؟

بله. نظریه هوش هیجانی یکی از نظریات نوین است. از سویی تأمل در مسایل و مشکلات گزارش شده و مشاهده شده در کودکان موجب شد با بررسی جوانب مختلف نظریه هوش هیجانی دانایل گلمن، توجه نویسندگان به این نکته جلب شود که بازی‌های متفاوتی را مبتنی بر نظریه و مؤلفه‌های مرتبط طراحی و در این مجموعه پیشنهاد کنند.

چرا نام «شهر بازی» هوش هیجانی را برای کتاب انتخاب کردید؟

کلمه «شهر بازی» برای کودکان جذاب است و کتاب هم راهکارهای خود را در قالب بازی ارائه کرده است؛ لذا این عنوان با دو هدف ایجاد جذابیت و بیان محتوای کتاب انتخاب شده است.

فکر می‌کنید این کتاب چقدر اثرگذار خواهد بود؟

استقبال مردم مبین این نکته است که کتاب برای آن‌ها مفید است. بازخوردهایی هم که گرفته‌ایم عمدتاً مبین اثر سازنده کتاب است؛ هر چند نقدهایی هم شده است.

خود شما با توجه به تجربه این سال‌ها،

فکر می‌کنید چه اشتباه‌ها یا کاستی‌هایی داشته‌اید که در برنامه‌های بعدی باید از تکرار آن جلوگیری کنید؟

در کارهای خلاقانه، هر تجربه‌ای که می‌کنید، خودش تجربه جدیدی است. یکی از تجربه‌های خوبی که ما به آن رسیدیم، این بود که تا جای ممکن از ترجمه آثار غربی اجتناب و کوشش خودمان را معطوف به کارهای تألیفی کنیم. همچنین ما آموختیم قبل از طراحی و تدوین هر کتاب، مسایلی را که قرار است با تدوین این اثر حل شود، مد نظر قرار دهیم و پس از شناسایی مسایل، تصویر و طرح ذهنی را به‌صورت آزمایشی و در گروه کوچکی از مخاطب بررسی کنیم تا هم ایرادها مشخص و رفع شود و هم خودمان مطمئن شویم که اثر، هدفی را که به منظور آن طراحی شده محقق می‌کند.

به نظر شما نویسنده‌های جوان برای نوشتن یک کتاب خوب چه عواملی را باید مورد توجه قرار دهند؟

به نظرم هر کاری مستلزم کارآموزی است؛ بنابراین به آن‌ها پیشنهاد می‌کنم خصوصاً در ابتدای راه از افراد باتجربه کمک بگیرند. نکته دوم که به نظر من خیلی مهم است، پرداختن به موضوعاتی است که با آن‌ها مشکلی را از جامعه حل کنیم. نکته مهم بعدی کوشش برای ارائه راه‌حل‌های نو و بدیع و تدوین خلاقانه کتاب است.

چه برنامه‌های دیگری در دست اقدام دارید؟

در حال حاضر در حوزه مهارت‌های تحصیلی و بازی‌های آموزشی برای کلاس درس آثاری در دست تألیف داریم که برخی از آن‌ها چاپ شده و برخی نظیر مهارت‌های تحصیلی در حال اجرای آزمایشی در مدارس شهر اصفهان است تا با گرفتن بازخوردها و اصلاحات نهایی آماده چاپ شود. از لطف شما و تلاش‌هایتان برای معرفی آثار در سطح مدارس و جامعه و برگزاری جشنواره رشد و ترتیب دادن این مصاحبه نیز کمال تشکر دارم.

سه سفارش به

نویسندگان جوان:

از افراد باتجربه کمک

بگیرید؛

به موضوعاتی بپردازید

که مشکلی را از جامعه

حل کند؛

راه‌حل‌های نو و بدیع

بدهید و کتابتان را

خلاقانه تدوین کنید